Balio Sruogos atvirlaiškis Vandai Daugirdaitei-Sruogienei, 1930-07-13, iš Liucernos – į Būgius

Liepos 13; N 4

Liepos 13; N 4

Tiek jiems džiaugsmo, kad jie į mane žiūri už ekskursijos surengimą kaip į dievą kokį. Kompanija – nepaprastai susigiedojusi. Bačinsk. [1] ir Dvarionaitė [2] pasitaisė, nė vienu negaliu skųstis. Šiandie liepos 13 d. Išvažiavom iš Züricho. Kostarikos konsulas automobiliu mus lydėjo 3 stotis. Ėjom pėsti per lietų 5 valandas. Visi šlapi – ir vis dainuoja. Dabar kompaniją palikau ant kalno [3] nakvynės, pats atbėgau į 4 Kantonų ežerą pirkt rytdienai bilietų. Esame prie to ežero. Jeigu lietus nesiliaus, reiks griežtai [3v] // [3r] // keist maršrutą ir bėgt iš Šveicarijos, niekuo nepasinaudojus. Kur atsidursim tuomet – nežinau. Gal Genujoj, gal dar kitur. Kelios dienos buvo man baisiai blogas ūpas, bet dabar jau veikia kalnų oras, jau man gerai, ir judvi su Daliuku miniu prie kiekvieno žvilgsnio į kalnus, į žalią žalią 4 Kantonų ežerą. Pabučiuok stipriai mūsų Daliūkštį, o aš tave stipriai stipriai bučiuoju ir labai labai myliu.

Tav Bal [4v] // [4r] //

KOMENTARAI

[1] Salomėja Bačinskaitė (1904–1945), poetė. 1928 m. Lietuvos universiteto Teologijos ir filosofijos fakulteto (lietuvių literatūros, vokiečių kalbos ir literatūros, pedagogikos) absolventė. 1928–1931 m. Lazdijų gimnazijos vokiečių kalbos mokytoja.

[2] Vanda Sruogienė mini, kad 1930 m. į Vakarų Europą surengtą ekskursiją vyko muzikė Eleonora Dvarionaitė-Minukienė (1912–2004) (Vandos Sruogienės pastaba, in: *BLKMČ BS*, l. 9). Tačiau ekskursijos dalyvių sąraše ketvirtu numeriu įrašyta Julė Dvarionavičaitė (Julija Dvarionaitė) (1893–1947), dainininkė, aktorė. 1921–1931 m. Valstybės teatro solistė. 1930–1932 m. Vaikų teatro draugijos Kaune režisierė, aktorė. Kauno jaunojo žiūrovo teatro mokytoja, aktorė (Vincas Čepinskis, „Liudijimas Nr. 3844“, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 647, l. 1r). Po bendra ekskursantų ir jų draugų nuotrauka tarp visų keleivių taip pat paminėta ši asmenybė: „*Studentų ekskursija Alpių kalnuose*. Iš dešinės: doc.[entas] B.[alys] Sruoga, stud.[entės] [Magdalena] Žemaitytė, [Aleksandra] Petrauskaitė, [Vitalija] Mačiūnaitė, rašytojas [Juozas] Balčiūnas-Švaistas, dainin.[inkė] [Julija] Dvarionaitė-Montvydienė, stud.[entas] [Domas] Pinigis, poetė Salomėja Nėris-Bačinskaitė, rašytojas [Juozas] Tarvydas, agr.[onomas] [Matas] Niauronis, p.[onia] [Jonė Ruzgytė-]Strazdienė ir du vokiečiai bavariečiai, prisijungę prie ekskursijos. Nuotrauka nusileidžiant nuo Eggishorn viršūnės (2934 mtr.) pietų Šveicarijoje. Klišės „N.[aujo] žodžio“, žr. B. S., „Apie alpinizmą“, in: *Lietuvos studentas*, Kaunas, 1930-10-01, Nr. 2, p. 5.

[3] Atvirlaiškio pirmoje pusėje pavaizduotas Bristenstock, 3 074 m aukščio kalnas, matomas iš Rütlihaus.
Kalno viršūnėje patirti išgyvenimai atsispindi Balio Sruogos eilėraščių ciklo *Alpėse*, neįėjusio į rinkinius, bet įkvėpto 1930 m. išvykos įspūdžių, pirmoje dalyje:

I. Viršūnėje

Ties kloniais, rūku dūkstančiais,
Ties jūra debesų
Suskilo saulė tūkstančiais
Žaibuojančių krislų.

Ledai, ledai ir kryžkelės –
Kaip dienos Lietuvos, –
Ir spindi uolos vyšnavos,
Ir toliai – be ribos…

Ir vėjas vėjais ūždamas
Pasipila daina,
Ir užganą suglusdama
Dainuoja visata.

Ir vėjas erdvę čiūžtelės –
Skliautai palinks žali…
Laukų lygiųjų skruzdėlės,
Ką žinot jūs, akli?!

Balys Sruoga, „I. Viršūnėje“, žr. *Alpėse*, in: *Vairas*, Kaunas, 1930, Nr. 12, p. 204.

Ankstyvi eilėraščio variantai:

Viršūnėje

Ledais šviesioj viršūnėje
Virš jūros debesų
Dangaus gelmėj bekūnėje
Kaip pranašas esu.

Ledai, ledai ir kryžkelės
Kaip dienos Lietuvos
Ir uolos spindi vyšnavos,
Ir toliai be ribos.

Ir vėjas vėjais ūždamas
Pasipilia daina,
Į didžią didžią užganą
Paniro (sugrįžo) visata.

Ir vėjas erdvę čiūžtelės –
Skliautai palinks žali…
Laukų lygiųjų skruzdėlės –
Ką žinot jūs, akli?

Balys Sruoga, „Iš alpinisto užrašų“, in: LLTI BR, f. 1, b. 3957, l. 8r.

[Rašytojo bloknote eilėraštis, užrašytas žaliu pieštuku, tapo eilėraščių ciklo *Alpėse* priešpaskutine dalimi (VII); paprastu pieštuku svarstant variantus užrašytas eilėraščio pavadinimas, pažymėta jo vieta eilėraščių cikle: VII Viršūnėje / Alpenglück; taisyta pieštuku antros strofos antra eilutė: Kaip upės Lietuvos → Kaip dienos Lietuvos.]

Viršūnėje

Ledais šviesioj viršūnėje
Virš jūros debesų
Dangaus gelmėj bekūnėje –
Kaip pranašas esu.

Ledai, ledai ir kryžkelės –
Kaip dienos Lietuvos, –
Ir uolos spindi vyšnavos,
Ir toliai – be ribos.

Ir vėjas vėjais ūždamas
Pasipilia daina,
Ir užganą suglusdama
Dainuoja visata.

Ir vėjas erdvę čiūžtelės –
Skliautai palinks žali…
Laukų lygiųjų skruzdėlės –
Ką žinot jūs, akli?

Balys Sruoga, „Iš alpinisto užrašų“, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 546, l. 1r.

[Taisant rankraštį, užrašytą parkeriu (mėlynu rašalu), pieštuku išbrauktas eilėraščio pavadinimas, atsisakyta pirmos strofos, ji išbraukta dviem išilgais brūkšniais, trečioje strofoje iš abiejų pusių kabeliais išskirtas žodis „suglusdama“, abejota dėl eilėraščio vietos eilėraščių cikle *Alpėse*: ar jis turėtų pradėti ciklą (I), ar sektų vėliau (V).]